

Egy kézből a magyarság története

Amikor elkezdte, tervezte, végiggondolta, kutatta, eszébe sem jutott, hogy lesz itt egy millicentenárium, ezeregy-száz éves honfoglalási évforduló. Ám csinálja azóta is, és elképzelései alapján még egy ideig biztosan. Csányi Zoltán várpalotai festőművész, a Magyar Vegyészeti Múzeum restaurátora hatalmas, kétszer háromméteres táblaképekre festi meg a magyarok eredetét, őstörténetét.

A nyolcvanas évek elején kezdte. Nem ecsettel, hanem könyvekkel. Amihez hozzáfért, ami fellelhető, megszerezhető, kölcsönkérhető volt, azt elolvasta. Mondákat, legendákat, és a szakirodalmat is. „A magyarság kialakulása érdekelt. Nem a múltban való kalandozásnak tekintem ezt, komolyan beleástam magam a történelembe, vagyis a történelmünkbe. Csodálatos dolgokat találtam.”

Nem érti, miért zárták ezt el, miért nem beszéltek róla. „Fellesleges saját eredetünket tabunak tekinteni. Ha csak annyival hozzájárulhatok, csak egy picit lépéssel, hogy szűnjön ez a tudatlanság, ez a görcs, már megérte.” Felkészült ismeretekben, felkészült lélekben, és nyolcvanhétben elkezdte festeni a negyvennégy darabra tervezett sorozatot. Segítettek a múzeumi kollégák, segített, lehetőséget adott, *körülményeket* biztosított az igazgató, dr. Kovács István. „Itt a Thuri-várban, a restaurátorműhelyben készültek, készülnék a képek. Sok keserves napot megértem, mire eljutottam arra a pontra, hogy kiállíthassam a képeket.”

Csányi Zoltán Thuri György legendáját is megfesti

Fotó: Korbély

Állítja, ezt a témát csak ilyen formában, ilyen méretekben lehet megoldani. Próbálkozhatott volna „kis műtűrökkel”, rajzokkal vagy elfogadott „galériaméretű” képekkel is. „Ilyen nagy táblánál a néző szinte részévé válik a látványnak. Odamehet, szinte belemehet, behatolhat. Kinyílik egy távlat, kinyílik, ha úgy tetszik, a múlt, szerintem így jelenik meg igazából az őstörténet.” Csányi nem akar újabb Feszty-körképet festeni, bár nem lepi meg a kérdés, a célzás, mondja, mindig az orra alá döngölik.

„Az egy csodálatos alkotás, örülünk, hogy restaurálták, kiállították. A honfoglalást ábrázolja, egy eseményt. Én viszont

egy történelmi folyamat szeretnék megértetni, elmondani Székítiát, a hosszú, oda-vissza történő vándorlásokat, keserves harcokat, letelepedéseket, újbóli felkerekedéseket, megérkezéseket, visszameneküléseket. Elmondani, mi öldökléseken, tűzön át, vízen át értünk ide, s akkor szereztük meg magunknak ezt a földet.”

A sorozatban, a történetben Álmos vezér feláldozásáig jutott el. Többször is hangsúlyozza, nem szereti az évfordulókat, de ha már itt a millicentenárium, s ha már megkeresték, most egy kicsit ehhez igazítja a következő képeket. Ha végzett az őstörténettel, az erre szánt negyven-egynéhány táblával, majd a

honfoglalással folytatja, s a kalandozásokkal, az államalapítással. Ezt a „ciklust” az Árpád-ház végéig, kihalásáig tervezi. Úgy harminc újabb festményen. „Feltártuk a kezdeteket, eljutottunk Európába, megalapítottunk egy államot, ez az állam elkezdett dolgozni, felépülni. Erről szólnának az újabb táblaképek.”

Aztán kimondja, a végső cél, a nagy szándék, feldolgozni a magyarság teljes történetét. Egy kézből származóan jelenhessenek meg a legfontosabb események.

✱

„Sajnos vagy hál' isten, a kiállítás, a bemutatás már nem rám tartozik. Van elég dolgom a

festéssel. A tárlat egy vesszőfutás, egy olyan procedúra, amit már nehéz felvállalni. Sok ember segítsége kell hozzá.” Akadtak segítők, barátok. Csányi Zoltán A magyarság őstörténete című kiállítását a közelmúltban rendezték meg a Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házában. Dr. Selmeczi László múzeumigazgató mondott megnyitót, Jandó Jenő zongorázott. Volt pezsgő, kaviár, a palotai festő-restaurátor talán még ma sem hiszi el, egy kiállítást így is meg lehet szervezni.

Oththon, kertés házában működik a Csá-Zo Galéria. S lett hozzá egy alapítvány is, mindkettő célja a festménysorozat anyagi feltételeinek előteremtése. A számlára inkább csak „csordogálnak”, mint komolyan érkeznének a támogató pénzadományok. Eddig valahonnan mindig sikerült megtalálni a pénzt az újabb képekhez. „Egyszerűen élünk, ruházkodáson, étkezésen is lehet spórolni.”

Nem hiszi, hogy csodabogár lenne. Visszavonult a közélet-től, még a barátok kiállításaira is ritkán jut el. Dolgozik, festi az őstörténetet. S közben dolgozik egy másik témán is, félig már kész, hat táblán meséli el a legendás palotai várkapitány, Thuri György cselekedeteit.

„Nem érdekel a világ, főleg nem a politika. Az mulandó és változó. Sok olyan történik, ami nekem nem tetszik. Persze, olyan is, ami tetszik. De ez nagyon vegyes. Így inkább elkerülöm a világot, s itt a műhelyben teszem a dolgom.”

Ármás János